

ELINVOIMAN JA TOIMELIAISUUDEN LÄHDE

Nuorkeskustalainen kuntavisio 2030-luvulle

Johdanto

Keskustanuorten Salon liittokokous hyväksyi lokakuussa 2015 toimintasuunnitelman vuodelle 2016, johon oli kirjattu yksiselitteinen tavoite: Luodaan nuorkeskustalainen näkemys uuden kunnan toiminnalle sote-uudistuksen jälkeiselle ajalle. Tuon tavoitteen työstäminen konkretisoitui heti alkuvuodesta 2016 Keskustanuorten Kuntakomitean nimittämisellä. Vasta valittu työryhmä sai heti ensitöikseen tehtäväkseen ryhtyä laatimaan visiota tulevaisuuden kunnasta vuonna 2030. Myöhemmin työryhmän työ jatkuu kuntavaaliohjelman laadinnalla ja käytännön vaalityön suunnittelulla.

Keskustanuoret ovat ajassa elävä, mutta tulevaisuuteen katsova nuorisopoliittinen liike. Sen osoittaa myös tämän vision tarpeellisuuden huomaaminen ja määrätietoinen työstäminen. Tätä visiota on työstetty rohkeasti uuden ja tuntemattoman vaiheen edessä.

Sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien siirtyessä kunnilta laajemman tahon järjestettäväksi tulee kunnan rooli ja tehtävät myllertymään uusiksi. Sote-uudistus ja maakuntauudistus ovat päättäjien puheissa olevia sanoja, mutta harvemmin tulee huomioiduksi että kyseessä on myös mittakaavaltaan historiallisen suuri kuntauudistus.

Keskustanuoret uskoo visiossaan kuntien olevan vahvoja ja merkityksellisiä toimijoita jatkossakin. Kunnat eivät palveluroolin kaventuessa kuihdu vain "vaakunankiillottajiksi", kuten uhkakuviissa nähdään, vaan ottavat vahvan roolin kehittäjänä, kannustajana ja kipinän luojana -elinvoiman ja toimeliaisuuden lähteenä. Vision lähtökohtana on nähdä muutos suurena mahdollisuutena ja voimavarojen vapauttajana. Nuorkeskustalainen kuntavisio lähtee paitsi uskosta suomalaiseen kuntaan ja sen tulevaisuuteen, myös luottamuksesta kuntalaisten haaluun toimia lähiseutujen ja lähiyhteisöjensä parhaaksi.

Kuntavisio on laadittu Keskustanuorten Kuntakomiteassa. Työ sai lähtölaukauksensa Keskustan Poliitiikka- ja toimintapäivien yhteydessä 6. helmikuuta 2016 ja hyväksyttiin Keskustanuorten valtuuskunnassa Virroilla 17. huhtikuuta 2016. Tässä yhteydessä on aika kiittää innostuneesta otteesta tulevaisuuden kunnan hahmottelemiseen kuntakomitean jäseniä Aleksi Koivistoa, Henri Karjulaa, Kenneth Sundbergiä, Milja Hostikkaa, Oscar Langia, Paula Koposta, Riina Pesua, Sakari Tuomistoa, Sami Ronkolaa, Ulla Ilvesluotoa, Virva Leväistä, Väinö Tuovista, liittohallitusta työryhmässä edustaneita Tero Vuorenmäkeä ja Tuukka Suomalaista, sekä vastuullista liiton varapuheenjohtajaa, Kuntakomitean kummisetä Antti Grönlundia.

Hilkka Kemppe

Keskustanuorten puheenjohtaja

Annu Saukko

Kuntakomitean puheenjohtaja, ohjelmatyön vetäjä

Katja Asikainen

Poliittinen sihteeri, ohjelmatyön sihteeri

Aluksi

Suomalaiset kunnat on luotu toteuttamaan lähidemokratiaa ja palvelemaan paikallisyhteisön tarpeita. Vuosien saatossa kunnan rooli asukkaidensa yhteisönä on kuitenkin hämärtynyt, kun sen toimintaa on kahlittu byrokraattisilla velvoitteilla, rajoittavalla lainsäädännöllä ja tiukoilla rahoitusehdoilla. Kunta ei ole enää vuosikymmeniin ollut sellainen lähidemokratian, paikallishengen, kuntalaisten tarpeiden ja yhteisöllisyyden varjelija, joksi se alun perin luotiin. Siitä on tullut palveluiden kasvoton tuottaja ja valtiovallan työrukanen - pelkkä harmaa virasto. Tämän käsityksen Keskustanuoret haluavat muuttaa!

Maakuntauudistus ja kuntien tehtävien karsiminen tulevat poistamaan kunnilta kaikkein raskaimmat, byrokraattisimmat ja tarkimmin säädellyt tehtävät ja velvoitteet. Jäljelle jää suuri määrä palveluja ja muuta toimintaa, joiden merkitys paikallisyhteisön kehittymiselle ja asukkaiden toiveille on suuri. Vaikka lakisääteisiä tehtäviä onkin vähemmän, voi entistä useammasta asiasta todellisuudessa päättää kunnassa. Aluekehittäminen, elinkeinotoiminta, kulttuuripalvelut, liikunta- ja nuorisotoimi sekä muut yhteisöllisyyttä kehittävät palvelut palaavat kunnan toiminnan keskiöön.

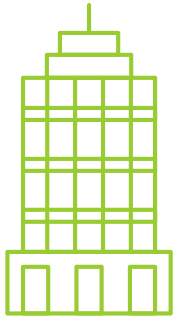
Tulevaisuuden kunnassa jokaisella kunnalla on mahdollisuus omien vahvuksiensa hyödyntämiseen ja erikoistumiseen. Kunnat saavat ja voivat olla keskenään erilaisia ja myös terveellä tavalla "kilpailla" asukkaista omiin vahvuksiinsa perustuen. Tulevaisuuden kunnat ovat persoonallisia asukkaidensa yhteisöjä, jotka voivat tehdä asioita omalla tavallaan.

Tulevaisuuden kunta sitoutuu tekemään kestävien elämäntapojen toteuttamisen kuntalaisille helpoksi ja edulliseksi sekä sitoutuu kaikessa toiminnassaan edistämään hiilineutraaliutta.

KESKUSTANUORET

kohtuullisen luonnollinen

Joustava kuntamalli

Suomi on laaja maa ja sen kuntakenttä on monipuolinen. Kunnan käsitteen alle mahtuvat kaikki erilaiset paikkakunnat metropolikaupungista maakuntakeskuksiin, syrjäisiin reunakuntiin ja kesällä väkilukunsa moninkertaistaviin kesämökkikuntiin. Kuntakenttä on jatkossakin kirjava, eikä kuntien tarvitse mahtua samaan muottiin. Kunnan rakenteissa ja tehtävissä voi olla kunnan kokoon, toimintatapoihin ja kuntalaisten tahtoon perustuvia eroja. Kuntalaisten yhdenvertaisuus on taattava kaikissa tilanteissa, mutta se ei tarkoita, että on vain yksi tapa tehdä asiat oikein.

Käyttöön on otettava joustava kuntamalli, joka antaa vapauden erilaisten rakenteiden ja toimintatapojen käyttämiseen silloin, kun kunnassa niin halutaan. Kunnan tehtäväkenttä ei saa olla tarkasti rajattu, vaan tilaa on oltava vapaaehtoisille toimintamuodoille ja toteutustavoille. Myös päätöksentekorakenteissa on voitava tehdä kuntakohtaisia ratkaisuja. Kuntien ja maakuntien väliseen työnjakoon tarvitaan myös joustavuutta.

Tulevaisuuden kunnan yksi tärkeimmistä tehtävistä on olla asukkaidensa ja alueensa yhteisöjen omaehtoisen toimeliaisuuden ja luovuuden mahdollistaja. Kunta ei ole vanhaan tapaan enää toiminnan kohde, vaan itse aktiivinen toimija. Kuntalaiset sekä pienyhteisöt ovat virallisten toimijoiden kumppanina alueen kehittäjänä, luoden asukkaille hyvinvointia. Kunnan tehtävä on tarjota puitteet ja väylä aktiivisuudelle.

Jokaisella kuntalaisella on mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa käyttämiensä palveluiden toiminnan suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin. Kunnassa olevat yhteisöt kuten koulut, työyhteisöt, yhdistykset ja seuraut

lee sitouttaa heitä koskevaan toimintaan jo toiminnan suunnitteluvaiheessa.

Vastuuta tarjotaan

Järjestöt ja vapaaehtoistyö luovat Suomen kansalaisyhteiskunnan perustan. Kunnan ja kolmannen sektorin yhteistyön perustana on ajatus, että kukin pääsee tekemään asioita, joiden kokee olevan sydäntään lähellä, ja tällä toiminnallaan hyödyttää koko yhteisöä. Jokaiselle on taattava mahdollisuus kokea itsensä tärkeäksi.

Kunta koordinoi, kokoaa ja kehittää kolmannen sektorin toimintaedellytyksiä, tarjoamalla toimitiloja ja tukemalla vapaaehtoisuutta. Järjestöjen asiantuntijuutta hyödynnetään päätöksenteossa. Kaikista Suomen kunnista löytyy henkilö, joka toimii linkkinä yhdistysten ja viranomaisien välillä ja vahvistaa järjestöjen toimintamahdollisuuksia.

Yhdistystoiminnan ja vapaaehtoistyön mahdollistaminen on tärkeä tehtävä tulevaisuuden kunnalle. Järjestöjen vastuulle voidaan antaa kumppanuus- tai ostopalvelumenetelyihin pohjautuen enemmän pieniä yhteistä hyvää lisääviä tehtäviä, esimerkiksi liikunta- paikkojen hoitoa tai kulttuuritoimintaa. Kunta määrittää tarpeet tuotettaville palveluille, mutta toteuttajilla on vapaus kokeilla erilaisia toimintamalleja.

Keskustanuoret näkevät, että kunta tuottaa edelleen palveluja, vaikkakin tulevaisuuden kunnan rooli on enemmän olla yhteen tuoja ja yhteistyön mahdollistaja. Palvelujen yksityistämistä voidaan tehdä, jos se tuottaa laatua ja kustannustehokkuutta. On kuitenkin muistettava, että yksityistäminen ei automaattisesti tarkoita tehokkuutta tai laatua palveluissa. Palvelusetelikäytäntö laajenee ja se sopii valmiiksi laajasti tuotettuihin palveluihin, joissa on olemassa monipuolisesti tarjontaa.

Vahvistuva kehittäjän rooli

Keskustanuoret uskovat ihmisten haluun kehittää itse elinympäristöään. Asukkaiden ja kaikkien läheisten toimijoiden ideat on saatava käyttöön. Tämän toteuttamiseksi kunnan on otettava verkoston johtajan ja kehittäjän rooli, jotta ideoista ja innostuksesta päästään käytännön toteutukseen. Tulevaisuuden kunnassa on aina yksi tai useampi kehittäjän työtä tekevä työntekijä tai muu vastuutaho.

Kehittäjän tehtävänä on työskennellä sekä kuntalaisten ideoiden, järjestöverkoston hallinnan että elinkeinoelämän parissa. Kehittäjän olennainen tehtävä on hallita myös erilaisia rahoitusmahdollisuuksia ja auttaa niissä järjestöjä sekä toimia linkkinä kunnan ja maakunnan suuntaan. Kunnat ovat myös ketteriä hanketoimijoita ja ne hyödyntävät maakunnallisia ja valtakunnallisia hankkeita sekä niistä saatavaa rahoitusta.

Työllisyyden edistäminen on kuntien tulevaisuuden ydintehtävä. Kunnissa toimivat työllistämisyksiköt, joilla on päävastuu työllistamisestä. Kunnat mahdollistavat työn tekemisen alueellaan tarjoamalla tiloja ja palveluja etätyöhön ja startup-yrityksille. Elinkeinoelämän lisäksi myös kunnat ovat luotettavia ja haluttuja työnantajia. Kuntien henkilöstöjohtaminen on laadukasta ja kunnan työntekijät pääsevät kehittämään omaa työmenekyään.

Teknologia muuttaa KAIKEN!

Vuoteen 2030 mennessä teknologia on otanut huomattavasti harppauksia eteenpäin. Muutosten kuvittelu tänä päivänä on mahdotonta, mutta ne tulevat vaikuttamaan mullistavasti kuntien toimintaan, palvelutuo-

tantoon ja yhteisön rakenteeseen. Muutos on niin suuri, että on syytä puhua uudenlaisesta kuntasuhteesta, e-kuntalaisuudesta.

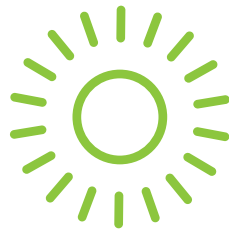
Tulevaisuuden kunnassa kaikki palvelut ovat saatavissa verkon kautta. Tietojärjestelmät toimivat saumattomasti yhteen ja ne ovat kansallisesti yhtenäiset, kuitenkin siten, että kuntien on mahdollista räätälöidä järjestelmät sopiviksi. Lääkärien vastaanottoaikoja ja kansalaisopiston kursseja tarjotaan verkossa. Koululaiset voivat osallistua opetukseen etänä ja oppia uusissa oppimisympäristöissä. Opetus voidaan tuoda lasten kotiin. Tulevaisuudessa kansalaisopiston pianotunteja voi saada vaikka Japanista. Kuntalaista itseään koskevat tiedot esimerkiksi lääkärinlausunnoista ja kouluarvosanoista ovat aina saatavilla verkosta.

Teknologian kehityksen tulee mahdollistaa palveluja pienemmälläkin paikkakunnalla, jopa kylillä, joista keskittäminen on aiemmin viennyt. Keskustanuoret näkevät, että teknologian vallankumous kääntää keskittämiseen perustuvan kehityksen ja suunta jatkuu kohti hajauttavaa yhteiskuntaa.

Tulevaisuuden kunnassa kuntalaiset ovat osa yhteisöä monipuolisesti eri verkkoympäristöjen kautta. Kunnan päätöksentekoon vaikuttaminen tapahtuu avoimessa portaalissa, joka mahdollistaa myös reaaliaikaisten sähköisten äänestysten hyödyntämisen.

Internetin voittokulun lisäksi, myös robotisaatio ja tekoäly muuttavat kuntia. Hoivarobotit ja robottiautot ovat arkipäivää. Robotisaation avulla voidaan tukea asukkaiden hyvinvointia ja tarjota palveluja laajasti eri alueille. Vaikka teknologia tarjoaa lähes rajattomat mahdollisuudet, ei se poista tarvetta kohdata toista ihmistä aidosti. Myös virtuaalidellisuuden tulisi olla yhteisöllistä. Yksinäisyyden ja osattomuuden tulee katoa, ei lisääntyä. Mitään palveluita ei korvata kylmällä elektroniikalla vaan sitä on käytettävä yhteisöllisyyden ja ihmiskontaktin välittämisen välineenä.

Paikallinen elinvoimamoottori

Kuntien kehittäjän rooli nostaa myös elinkeinopolitiikan merkitystä. Yritykset ovat osa kuntayhteisöä. Erityisesti pienet ja keskisuuret yritykset muodostavat tärkeän osan kuntien taloudellisesta hyvinvoinnista. Kuntien tehtävä on huolehtia monipuolisen elinkeinoelämän toimintamahdollisuuksista tarjoamalla riittävä tuki ja tarvittava perusinfrastruktuuri yritystoiminnalle. Alueellisten talousalueiden laajuista yhteistyötä tulee toteuttaa maakuntien tasolla ja kuntien välisenä yhteistyönä.

Kunnat ovat elinvoimamoottori ja yhteiskuntavastuun kantaja alueellaan. Keskustanuoret haluavat tehdä kunnissa päätöksiä yhteisen hyvän muistaen. Tulevaisuudessa kuntien on voitava suosia nykyistä helpommin lähituottajien elintarvikkeita ja palveluja. Hankinnoissa on huomioitava hankintojen kokonaistaloudellisten vaikutukset kuten työllisyys, alueelle jäävät verotulot ja ympäristövaikutukset. Kuntien elinkeinopolitiikan tulee olla riippumatonta.

Luonnolliset ympäristöt ja terveet tilat

Tulevaisuuden kunta tähtää hiilineutraaliuuteen ja energiaomavaraisuuteen paikallisella ja hajautetulla energiantuotannolla, joka kiihdyttää alueen elinkeinoelämää ja luo työpaikkoja. Suomalaiset kunnat ovat edelläkävijöitä uusiutuvien energiamuotojen käyttöönotossa.

Keskustanuoret haluavat nähdä tulevaisuuden kunnissa "lähienergian" vallankumouksen. Hajautettu energiantuotanto on osa kansallista huoltovarmuutta. Bioenergian, maalämmön ja erityisesti aurinkolämmön sekä -energian tuotanto on kasvanut. Fossiilisista polttoaineista

on luovuttu. Kunnista löytyy energiaomavaraisia ekokortteleita, -taajamia ja -kyliä, joissa on kiinteistöille sähköä ja lämpöä tuottavia omia pienvoimalaitoksia. Uusiutuvaan energiaan nojaavat kotitalouksien lisäksi myös yritykset.

Kuntien kaavoitus, rakentaminen ja ympäristösuunnittelu tukevat kuntalaisten terveyttä ja mahdollistavat liikunnallisen elämäntavan ylläpitämisen. Tulevaisuuden kunnissa on monipuolisia lähiliikuntapaikkoja sekä kattavat ja turvalliset kevyenliikenteen väylät. Kuntalaisten liikkuminen on ympäristöstävällistä ja helppoa. Ympäristöystävällisellä teknologialla toteutettu linja-auto- ja kutsuliikenne mahdollistaa linjojen muuttamisen lähes reaaliajassa kysynnän mukaan. Mobiilisovellukset mahdollistavat kutsuliikenteen ja kimpakyytien tehokkaamman hyödyntämisen.

Suomalaisten koulujen nykyinen sisäilman laatu on kansallinen häpeä. Keskustanuoret vaativat, ettei koululaisten ja henkilökunnan terveyttä saa altistaa homekouluille. Tulevaisuudessa suomalaisten kuntien käyttämien kiinteistöjen sisäilma on kunnossa. Rakennusvalvonnan laatu ja ammattitaito on korkeatasoista ja kunnat huomioivat sisäilmatekijät toimeksiannoissaan. Tulevaisuuden kunnissa vältetään turhien seinien rakentamista hyödyntämällä tilojen monikäyttöisyyttä ja uudisrakentamisessa suositetaan puuta.

Energiatietoiseksi kuntalaiseksi kasvetaan yhdessä. Keskustanuoret kannustavat kouluja huomioimaan kaikessa toiminnassaan kestävän ja resurssiviisaan toiminnan.

Identiteetti, yhteisöllisyys ja ylisukupolvisuus

Osallisuus on tärkeä osa ihmisen identiteettiä ja sen muodostumista. On tärkeää, että ihmi-

nen kokee kuuluvansa johonkin ja olevansa osa jotakin yhteisöä. Kunnan tehtävänä on uusien toimintatapojen ja lähidemokratian keinoin edistää kuntalaisten yhteisöllisyyttä. Kunnan itse ei tarvitse olla yksi iso yhteisö, vaan sen tulee tukea erilaista yhteisöllisyyttä alueellaan.

Yhteisöjä muodostuu luonnollisesti esimerkiksi asuinalueiden tai harrastusten ympärille. Uudessa kunnassa haetaan rohkeasti uudenlaisia ratkaisuja monimuotoisten yhteisöjen luomiseksi, joissa esimerkiksi sukupolvet kohtaavat toisensa. Tällaisia voivat olla päivähoiton ja palvelutalon yhdistäminen saman katon alle tai nuorten asuttaminen vanhusten joukkoon. Ikäihmistien kokemusta hyödynnetään opetuksessa ja mummit ja vaarit ovat tavallisia vieraita kouluissa.

Kunta edistää uusien tulijoiden, kuten uus-suomalaisien ja kotimaan sisällä muuttavien kansalaisten, kotoutumista osaksi yhteisöä organisoimalla vapaaehtoista vertaistukitoimintaa. Vapaaehtoiset kuntalaiset ryhtyvät tulokkaiden tuutoreiksi samaan tapaan, kuin koulumaailmassa.

Suomalaiset kunnat kotouttavat maahanmuuttajat nopeasti ja huolehtivat maahanmuuttajien integraatioista. Maahan tulleiden kielen opetus, koulutus ja työkokeilut ovat luonteva osa kunnassa toimivien yhteisöjen yhteistoimintaa.

Muutos virastosta kansanvaltaiseksi yhteisöksi

Keskustanuorten mielestä kunnat ovat asukkaidensa summa. Siksi asukkaiden on päästävä vaikuttamaan mahdollisimman suoraan, mahdollisimman moneen asiaan. Hallintomenettelyn kaikki vaiheet vireille tulosta lopulliseen käsittelyyn ja voimaan astumiseen tulevat olemaan jatkuvasti avoimempia.

Tulevaisuudessa asioiden valmistelu ei tule tapahtumaan suljetuissa toimitoissa vaan virkamiesvalmistelun rinnalle otetaan käyttöön avoin kansalaisvalmistelu. Näin kuntalaisilla on mahdollisuus antaa ajatustensa näkyä kunnan tärkeimmissä päätöksissä. Kolmannen sektorin toimijat vaikuttavat jo valmisteluvaiheessa niin kunta- kuin maakuntatasolla ja niillä on merkittävä rooli tiedon ja arjen asiantuntijuuden välittäjinä.

Kunnan viestintä on avointa ja vuorovai- kuteista, sillä avoimuus luo edellytykset kuntalaisten vaikuttamiselle. Kuntalaisten verkkoyhteisöt ovat kunnalle ja kuntalaisille tulevaisuuden viestintäkanava.

Tulevaisuuden kunnassa kansanvalta tuodaan lähemmäksi ihmistä muun muassa kaupunginosa- tai aluelautakuntien kautta. Näin ihmisten toimeliaisuus ei suuremmis- sakaan kaupungeissa tai laajemmiksakaan kunnissa huku hallinnon ja henkisten etä- syyksien alle, vaan päätöksiä ja toimintaa voidaan toteuttaa mahdollisimman lähellä ihmistä. Kaupunginosa- ja aluelautakunnil- le tuleekin myöntää todellista valtaa ja taata taloudelliset edellytykset toiminnalle. Hallin- non on kuitenkin pysyttävä mahdollisimman kevyenä ja suorana.

Erilaiset suoran demokratian muodot kuten asukasraadit, -neuvostot ja digitaaliset vai- kuttamiskanavat toimivat uusina kansanval- taisina ja osallistavina asioiden vireille tulon kanavina. Jokaisella kuntalaisella on suora kanava muuttaa asioita ja tulla kuulluksi omassa lähiyhteisössään. Kuntalaisten itse tekeminen ja elinympäristön kehittäminen tunnustetaan yhtenä vaikuttamisen muoto- na.

Nuoret saavat osallistua yhdenvertaisina kuntalaisina asioiden valmisteluun, käsitte- lyyn ja päätöksentekoon. Nuorilla tulee olla oikeus äänestää kansanäänestyksissä ja

käyttää ääntään kaikilla lähidemokratian toteuttamisareenoilla.

Monipaikkaisuus ja jäsenyyteen perustuva kuntasuhde

Kunnan tehtävä ei enää tulevaisuudessa ole hallinnoida kuntalaisten elämän osa-alueita vaan olla yhteisö kaikille asukkailleen. Yhteen asuinkuntaan perustuvasta kuntalaisuuden määrittelytavasta on luovuttu ja tilalle on otettu jäsenyyteen perustuva järjestelmä. Tämä suhde on kaksisuuntainen, jossa kuntalainen sekä antaa että saa.

Tulevaisuudessa ihmisten liikkuvuus ja usealle paikkakunnalle sijoittuva elämäntapa luo tarpeen monipaikkaisuuden huomiointiin kuntajärjestelmässä. Työn, opiskelun tai kesäasunnon sijoittuminen toiselle paikkakunnalle ei saa rajoittaa kenenkään mahdollisuuksia olla osa omaa paikallisyhteisöään. Uudenlainen käsitys kuntalaisuudesta mahdollistaa tarvittaessa kahden tai jopa useamman kunnan jäsenyyden. Järjestelmän on oltava joustava sekä oikeudenmukainen niin palveluiden käytön, verotuksen kuin päätöksenteon suhteen, eikä ketään kuntalaista tai paikkakuntaa kohdella epätaasa-arvoisesti.

Terveyttä ja hyvinvointia kaikille

Kunnan vastuulla on väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen sekä sairauksien ehkäisy. Tavoitteena on väestön terveellisten elintapojen edistäminen ja terveyserojen kaventuminen.

Kuntalaisten hyvinvoinnin tulisi olla läpäisevänä kaikessa kunnan toiminnassa. Kunnan tarjoamien hyvinvointipalveluiden tulee olla saatavilla jokaiselle kuntalaiselle, välimatkasta tai sosioekonomisesta asemasta riippumatta. Hyvin-

vointipalvelut ovat matalan kynnyksen palveluita, jotta mahdollisimman moni uskaltuu palveluiden käyttäjäksi.

Kunnan tulee ottaa huomioon hyvinvoinnin edistämiseksi myös mielenterveys ja sen edistäminen. Mielenterveyttä tulee tukea samalla lailla kuin fyysistä hyvinvointia. Myös mielenterveyden edistämiseksi on tärkeää tukea kolmatta sektoria, jotta sen tarjoamat palvelut säilyvät kuntalaisten saatavilla. Kunta ei pysty poistamaan yksinäisyyttä, mutta yksinäisyyttä voidaan vähentää ja ennaltaehkäistä esimerkiksi järjestöjen ja sosiaali- sekä terveyspalveluiden yhteistyöllä.

Sivistyksen kehdot

Päiväkodit, koulut, järjestöt sekä perheet kasvattavat lapsia yhdessä. Keskustanuoret haluavat, että koulut ovat vuorovaikutuksessa sekä kuntien että kunnanosien kanssa. Vahvat juuret ja oman lähialueen kunnioitus rakentavat perustaa, jolta nuorten kuntalaisten on hyvä jatkaa jatko-opintoihin, työelämään ja elämänpolulla eteenpäin. Jokaisella lapsella tulee olla mahdollisuus taidekasvatukseen ja kulttuuri- ja liikuntaharrastukseen.

Yhteistyö kunnan elinkeinoelämän ja koulujen välillä on vuorovaikutteista. Koulujen harjoittelut, projektit ja työelämävierailut luovat pohjan yritteliäisyyskasvatukselle. Opinto-ohjaus ja työelämä tutustumiset helpottavat oman alan valintaa.

Tulevaisuuden oppimisympäristö nivoutuu entistäkin vahvemmin teknologian ympärille. Kehittyvä teknologia luo puitteet nykyistä vapaammille työskentelymuodoille myös kouluissa ja varhaiskasvatuksessa; kaiken ei enää tarvitsekaan tapahtua pelkästään luokahuoneen seinien sisällä.

Nuorisotyöllä nuori osaksi yhteisöä

Yhteisölliset ja maksuttomat tapahtumat ja toiminta kokoavat kunnan nuoria yhteen. Tapahtumissa korostuvat suvaitsevaisuus ja

nuorten mahdollisuus osallistua tapahtumiin omanlaisinaan. Kunnat luottavat nuoriin, ja nuoret järjestävät, toteuttavat ja kokeilevat tapahtumia ja erilaisia harrastusmahdollisuuksia. Koulukiusaamiseen puututaan, kaaverista välitetään ja kouluissa ymmärretään erilaisuutta.

Kunnassa on nuoria varten kuuntelevia aikuisia, joilla on laaja osaaminen. Erityisesti nuorten kohdalla on tärkeää, että palvelu on saatavissa yhdeltä ihmiseltä ja yhdeltä luokulta, jotta palvelun piiriin hankkiutuminen ei ole suuren kynnyksen takana. Hyvinvointiasema-ajattelu tuodaan kuntien toimintataivaksi. Jokaisen nuoren tulee tietää, mistä on mahdollisuus saada neuvontaa, ohjausta ja apua palveluihin hakeutumisessa.

Kunta luo uusia tapoja ja toimintamalleja auttaa nuorta. Nuoriso- ja sosiaalipalvelut eivät saa olla vain tulipalojen sammuttelua vaan suojelua, että kipinöitä ei edes synny.

Koulu on sydän

Harrastukset ja kulttuuri tuottavat luovuutta, hyvinvointia ja iloa vauvasta vaariin. Koulu on yhteisöjen sydän: se on tärkeä elinikäisen oppimisen paikka niin lapsille kuin aikuisille.

Tulevaisuuden kunnalla on käytössään tilat, joissa on mahdollisuus videokoulutuksiin ja etäopiskeluun, kielten opiskeluun tai käsityökurssiin. Koululaisten oppikirjat ja materiaalit ovat saatavina verkosta, esimerkiksi koulujen omien pilvipalvelujen kautta. Suomalaisen koulujen opetusympäristöt mukautuvat monenlaiseen käyttöön. Uutta teknologiaa varten koko Suomessa on tarjolla toimivat etäyhteydet sekä uusinta teknologiaa. Koulurakennuksissa opiskellaan ja harrastetaan ympäri päivän. Kunnan hankkimat tilat ja tarvikkeet ovat kaikkien kuntalaisten käytössä.

Suomalainen koulutus elää tiiviissä yhteydessä lähiympäristöönsä. Koulutusta kehitetään antamaan valmiuksia arkeen. Kouluissa opitaan enemmän käytännössä ja itse tehden ja kokeillen. Koulut tarjoavat mahdollisuuksia ohjattuihin työharjoitteluihin. Koulu yhteisöt kan-

nustavat luovuuteen ja rajojen rikkomiseen. Myös muualla kuin koulussa tapahtuvaa oppimista tunnustetaan, esimerkiksi kansalaisopistojen, harrastusten tai vaikkapa musiikkiopiston kursseista voi saada luetua hyväksi.

Kulttuuri sivistää

Entistä useampi kirjasto sijaitsee koulun välitömmässä läheisyydessä ja tarjoaa joustavan ja nykyaikaisen työskentely-ympäristön lapsille ja nuorille. Lisäksi kirjaston roolin vahvistaminen linkittyy pyrkimyksiin kehittää lasten ja nuorten tiedonhankinta ja -käsittelytaitoja. Keskustanuoret kannustavat kirjastoja tekemään alueellista yhteistyötä, jotta aineistojen lainaaminen olisi mahdollisimman laajaa. Kuntien pilvipalveluista löytää myös kirjaston kirjat, aikataulut ja ohjeita.

Kirjastot ja kirjastoautot voivat kunnissa tehdä laajaa yhteistyötä myös sosiaali- ja terveysalan toimijoiden kanssa. Kirjastoautoista voidaan tehdä hyvinvointiautoja, joissa kulttuuri ja hyvinvointi kohtaavat ja jalkautuvat kuntaan ja kylille.

Lisäksi kuntien kulttuurijärjestöt kokoavat ihmisiä viihtymään ja sivistymään yhdessä, nauttimaan monipuolisesta oman kunnan kulttuurista. Monipuoliset kulttuuripalvelut luovat alueelle elinvoimaa, hyvinvointia ja yhteisöllisyyttä. Keskustanuoret näkevät, että kulttuuri toimii myös paikallisen identiteetin vahvistajana. Kulttuurialan on myös mahdollisuus työllistää.

Kuntien avustuksilla omaehtoiselle ja yhteisöjen järjestämälle kulttuuritoiminnalle luodaan mahdollisuuksia sekä kulttuurin harrastamiselle että ammattimaiselle taidetoiminnalle. Myös tulevaisuudessa kunnissa tulee tarjota taideopetusta niin lapsille kuin aikuisille ja tukea kulttuuritapahtumien järjestämistä.

Keskeinen ajatus on, että Alkiolaisessa hengessä kunta luo puitteet ihmisille ja yhteisöille sivistää sekä kouluttaa itseään

